

PSIHOLOG KAO NAVJESTITELJ BOŽJE RIJEČI

Mijo NIKIĆ, *Očima psihologa teologa*, Zaklada biskup Josip Lang, Zagreb, 2011., 296 str.

Kada čitatelj uzme u ruke neku knjigu prvi put, nastoji steći prve spoznaje o njoj tako što je na brzinu prelista. U vezi s knjigom *Očima psihologa teologa* Mije Nikića odmah me je obradovala činjenica što ima dva kazala: *Kazalo imena* (str. 276-278) i *Kazalo pojmova* (str. 279-296). Bonaventura Duda je znao reći da čitatelj, tijekom čitanja knjige, treba napisati i svoje vlastito kazalo. Ja sam priredio *Kazalo biblijskih navoda* koje mi je dobro došlo za ovaj kratki osvrt na knjigu s biblijskog gledišta. Rado ga ustupam za sljedeće izdanje ove vrijedne knjige. Drugo njezino izdanje, uvjeren sam, brzo ćemo doživjeti.

Na početku knjige *Očima psihologa teologa*, na čak 5 stranica, nalazi se detaljan sadržaj knjige (str. 4-8). Predgovor (str. 9-11), odmah nakon toga, napisao je p. Mirko Nikolić, glavni urednik *Glasnika Srca Isusova i Marijina*, koji čitatelja s ponosom informira da su članci ove knjige objavljivani u tom časopisu u razdoblju od čak deset godina (2001.-2011.). Zatim sam autor na jednoj stranici (str. 12) donosi biblijski citat iz Mudr 9,10-11 i uokvirenu intri-

gantnu posvetu svoje knjige. Posvetio ju je Osobi koja ga je najviše „izranila“ i koja ga najviše voli.

Između tih pripremnih dijelova i spomenutih kazala (str. 13-275) smješteno je raskošno zdanje knjige od 118 članaka, svojevrsnih meditacija. Članci su raspoređeni u 18 tematskih cjelina, poglavlja. Da bi čitatelj mogao barem naslutiti raskoš ove knjige, navodim naslove tih poglavlja i samo broj meditacija u svakom pojedinom poglavlju:

I. Bog - Najveća ljubav (6 meditacija); II. Isus Krist - Jedini Spasitelj (8 meditacija); III. Duh Sveti - Branitelj i Tješitelj (5 meditacija); IV. Božić - Bog s nama (4 meditacije); V. Uskrs - Isusova pobjeda (3 meditacije); VI. Čovjek - Velika tajna (7 meditacija); Vjera - Sila koja pobjeđuje svijet (8 meditacija); VIII. Nada - Zadnja umire (5 meditacija); IX. Ljubav - Ostaje zauvijek (9 meditacija); X. Smrt nema zadnju riječ (4 meditacije); XI. Po križu do svjetla i radosti (5 meditacija); XII. Istina - Oslobađa i pobjeđuje (5 meditacija); XIII. Molitva - Druženje s Bogom (3 meditacije); XIV. Sloboda - Dar Božji (5 meditacija); XV. Obraćanje - Novo rođenje (7 meditacija); XVI. Emocionalna inteligencija (13 meditacija); XVII. Psihologija - Psihoterapija (8 meditacija); XVIII. Život (13 meditacija). Meditacije, članci prvih 15 cjelina (poglavlja) temelje se na teologiji, a u trima posljednjim poglavljima pre-

težno na psihologiji. Time je sasvim opravdan naslov knjige *Očima psihologa teologa* u kojemu bi se ipak mogao zamijeniti redosljed dviju znanosti u naslovu tako da bi se knjiga mogla nazvati *Očima teologa psihologa*. Međutim, ne treba na tome inzistirati jer u svakom teološkom dijelu ove knjige ima psihologije i u svakom psihološkom dijelu ima teologije.

Mijo Nikić, hrvatski i internacionalni pisac (naime, uz hrvatski on objavljuje na barem još dva jezika), svoju knjigu *Očima psihologa teologa*, protkao je, i svojstveno gradio, na biblijskim tekstovima iz Staroga i Novoga zavjeta. Pretpostavljao sam, a onda sam se provjerom i uvjerio, da rado otvara spise Ljubljenog učenika. Ipak, između svih biblijskih pisaca, najčešće se druži s tekstovima Apostola naroda. Pavao je u svoje vrijeme poznao i doživljavao u živo teškoće i pitanja svojih suvremenika i u konkretnosti ondašnje stvarnosti odgovarao je na ta pitanja otvoreno i jasno. Ta je činjenica očito razlog što se naš autor lako prepoznaje u Pavlovim tekstovima.

Pisac knjige *Očima psihologa teologa*, uporabom biblijskih tekstova, nije imao namjeru nastupiti kao profesionalni egzeget. Ne primjenjuje na biblijske citate suvremene egzegetske metode i pristupe, ne pokušava, primjerice, otkriti u njima neki ili sva četiri smisla na patristički način...

U svojem iznošenju biblijske poruke, on pretpostavlja cijeli taj znanstveni proces.

Poneki od 118 članaka u 18 tematskih cjelina ove knjige ima već u naslovu biblijski tekst (npr. str. 13), no moju pozornost zakupile su dvije njegove karakteristične uporabe biblijskih tekstova.

Prvi način bih nazvao anticipiranim biblijskim izlaganjem. Autor naime najprije izlaže aktualizirani smisao nekog od biblijskih tekstova, a tek na završetku to svoje izlaganje *okruni* izravnim i preciznim navođenjem samoga teksta.

Drugi način odnosi se na ona izlaganja u kojima autor pretpostavlja biblijski sadržaj, u biblijskom smislu teku njegova tumačenja, ali čini da ti biblijski tekstovi ostanu samo implicitno prisutni u tekstu. Čitatelj, kojega pisac cijeni i ima u njega povjerenja, lako će detektirati o kojem je biblijskim tekstovima riječ.

Autoru knjige *Očima psihologa teologa*, već iskusnom piscu, bliska je semantika riječi, pokazuje izrazitu lakoću i spontanost u semiotici tkiva svake svoje meditacije. S gledišta hermeneutike riječi, biblijske, Božje riječi, egzeget će možda tu i tamo zastati zbog poneke antropomorfističke sintagme (usp. str. 19). No, kako će „homo loquens“ (J. G. Herder) drukčije govoriti o Bogu ako ne na „ljudski način“. Uostalom i sam

je Bog tako progovorio, kako kaže dogmatska konstitucija o božanskoj objavi *Dei Verbum* (usp. DV 12).

Naslov knjige *Očima psihologa teologa* podsjeća čitatelja da će u knjizi, uz puno teologije, naći obilje materijala iz psihologije. Piscu, međutim, nije bio cilj prirediti za svojega čitatelja razne informacije iz tih dviju znanosti. Obje te znanosti, i psihologija i teologija, koje on profesionalno poznaje, njemu su u stvari samo sredstvo u ovoj knjizi. Služeći se njima, on želi pripremiti svojega čitatelja da postane zapravo otvoren i spreman za izlječiteljsku Božju riječ.

Prema jednoj noveli, pitali su nekog rabina: „A gdje je Božja riječ? Je li ona na nebu s anđelima? Ili je u svitku...?“ Odgovorio je: „Božja riječ živi u govoru onoga koji o njoj poučava i već u srcu osobe koja o njoj želi čuti“.

Paul Ricoeur pak tvrdi da stvarnoga autora pisanog djela čitatelj može susresti jedino u tekstu samoga djela. Pod tim vidom parafraziram dio maloprije navedenih rabinovih riječi. Božja riječ boravi u govoru, tj. u tekstu ove knjige. Božja riječ se ne vraća k Bogu bez ploda, kako piše prorok Izaija (usp. Iz 55,10-11). A sam pisac knjige *Očima psihologa teologa*, Mijo Nikić, jest u njoj teolog, jest psiholog, ali, barem ja tako mislim: više nego teolog, važnije nego psiholog, u ovoj svojoj knjizi

on je navjestitelj, navjestitelj Božje riječi.

Pero Vidović

RAZMIŠLJANJE O BOGU U VREMENU POSTMODERNIZMA

Terry EAGLETON, *Razum, vjera i revolucija: refleksija o raspravi oko Boga*, Naklada Ljevak, Zagreb 2010, 181. str.

Terry Eagleton je autor koji nije nepoznat našem, balkanskom čitateljskom populusu. On je britanski profesor koji već niz desetljeća predaje književnost na sveučilištima u Velikoj Britaniji. Njegovo najnovije djelo, koje je objavljeno u Zagrebu *Razum, vjera i revolucija*, djelo je iz religio-logije, a nije proizašlo iz pera teologa. Ova disciplina je umnogome nepoznata na našem govornom području jer obuhvaća multidisciplinarn pristup proučavanju religije, pri čemu takovrstan način proučavanja polazi izvana, te se vlastito vjersko uvjerenje ostavlja po strani. Eagleton, iako je formalno teoretičar književnosti, upustio se i u pustolovinu pisanja o religiji. Do sada su objavljene njegove sljedeće knjige na našem jeziku: *Književna teorija* (SNL, 1987.), *Ideja kulture* (Jesenski i Turk, 2002.), *Teorija i nakon nje* (Algoritam, 2005.), *Sveti teror* (Jesenski i Turk, 2006.) i *Smisao*